# КОМПЕНСАЦІЯ ПОНЕСЕНИХ ВИТРАТ НА ПРОФЕСІЙНУ ПРАВНИЧУ ДОПОМОГУ: ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ[1]

*Верховний Суд (Касаційний цивільний суд)*

**Реферат.** Матеріал знайомить із двома постановами Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного цивільного суду щодо компенсації стороні витрат на професійну правничу допомогу: від 23 грудня 2021 р. у справі № 755/7943/20-ц і від 24 січня 2022 р. у справі № 757/36628/16-ц. Питання має прикладне значення для всіх учасників цивільного процесу, адже розмір відшкодування залежить від того, якими доказами сторона підтверджує понесені витрати і хто має доводити їх неспівмірність. У першій справі заявник не подав суду примірника договору про надання правової допомоги від 3 березня 2020 р., проте долучив виданий на підставі цього договору ордер від 4 червня 2020 р., свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю та квитанції до прибуткових касових ордерів. Верховний Суд визнав ці докази належними й допустимими, погодився зі стягненням з органу державної виконавчої служби 6 200 грн і пояснив, що перелік документів, названий у постанові Великої Палати Верховного Суду від 27 червня 2018 р. у справі № 826/1216/16, не є вичерпним, а оцінка достатності доказів належить до дискреції суду. У другій справі суд наголосив на критерії реальності адвокатських витрат (їхньої дійсності та необхідності) і розумності їхнього розміру. За частинами п'ятою та шостою статті 137 ЦПК України зменшити такі витрати можна лише за клопотанням іншої сторони, яка й має довести їх неспівмірність зі складністю справи, обсягом і часом виконаної роботи; з власної ініціативи, з огляду на принципи диспозитивності та змагальності, суд цього робити не вправі. Відповідач у цій справі підтвердив витрати договором, додатком до нього, рахунком, попереднім розрахунком, актом приймання-передачі послуг і довідкою про оплату, а апеляційний суд частково задовольнив вимогу з урахуванням пункту 3 частини другої статті 141 ЦПК. В обох справах Верховний Суд залишив оскаржені рішення апеляційних судів без змін. Узагальнені позиції допоможуть адвокатам належно документувати гонорар, а судовим експертам, які працюють за договорами зі сторонами, — розуміти логіку, за якою суди оцінюють документальне підтвердження судових витрат.

**Ключові слова:** професійна правнича допомога, судові витрати, витрати на адвоката, ордер адвоката, квитанція до прибуткового касового ордера, співмірність витрат, стаття 137 ЦПК України, Касаційний цивільний суд, Верховний Суд, дискреція суду.

## *Compensation of Costs Incurred for Professional Legal Assistance: Legal Positions of the Supreme Court*

*Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud).*

**Abstract.** Recovery of legal assistance costs is a recurring issue in Ukrainian civil litigation, since the amount awarded depends on the evidence a party submits and on who bears the burden of proving that the costs are disproportionate. This digest presents two rulings of the Supreme Court sitting as a panel of the Civil Cassation Court: of 23 December 2021 in case No. 755/7943/20-ц and of 24 January 2022 in case No. 757/36628/16-ц. In the first case, the applicant did not file the legal assistance agreement itself but submitted an attorney's warrant issued under that agreement, the attorney's licence and cash receipts. The Court accepted them as proper and admissible evidence, upheld the award of UAH 6,200 against the state enforcement service and clarified that the list of supporting documents set out by the Grand Chamber in case No. 826/1216/16 is not exhaustive, while assessing the suf-

ficiency of evidence lies within the court's discretion. In the second case, the Court emphasised the criteria of reality (actual incurrence and necessity) and reasonableness of legal fees. Under Article 137(5)–(6) of the Civil Procedure Code of Ukraine, such costs may be reduced only upon a motion of the opposing party, which must prove that they are disproportionate to the complexity, volume and time of the work; the court may not do so of its own motion, given the principles of dispositivity and adversarial proceedings. In both cases the appellate decisions were left unchanged. The positions are useful for attorneys documenting their fees and for forensic experts working under contracts with parties, who need to understand how courts assess documentary proof of litigation costs.

**Keywords:** professional legal assistance, legal aid costs, litigation costs, attorney's fees, proportionality of costs, burden of proof, Civil Procedure Code of Ukraine, Supreme Court, Civil Cassation Court, judicial discretion.

***Першоджерело:*** *Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного цивільного суду від 23.12.2021 у справі № 755/7943/20-ц. ; Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного цивільного суду від 24.01.2022 у справі № 757/36628/16-ц.*[2][3] *Реферат оприлюднено в журналі 14.02.2022.*

## References

**1.** Verkhovnyi Sud (Kasatsiinyi tsyvilnyi sud). Kompensatsiia ponesenykh vytrat na profesiinu pravnychu dopomohu: pravovi pozytsii Verkhovnoho Sudu [Compensation of Costs Incurred for Professional Legal Assistance: Legal Positions of the Supreme Court] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 1 (37). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/6586-kompensatsiya-ponesenikh-vitrat-na-profesijnu-pravnichu-dopomogu-pravovi-pozitsiji-verkhovnogo-sudu (onovlena versiia vid 14.02.2022). [in Ukrainian].

**2.** Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 23.12.2021 u spravi № 755/7943/20-ts. ; Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 24.01.2022 u spravi № 757/36628/16-ts [Ruling of the Supreme Court (Panel of Judges of the Civil Cassation Court) of 23.12.2021 in Case No. 755/7943/20-Ts; Ruling of the Supreme Court (Panel of Judges of the Civil Cassation Court) of 24.01.2022 in Case No. 757/36628/16-Ts]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/102221585 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

**3.** Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 23.12.2021 u spravi № 755/7943/20-ts. ; Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 24.01.2022 u spravi № 757/36628/16-ts [Ruling of the Supreme Court (Panel of Judges of the Civil Cassation Court) of 23.12.2021 in Case No. 755/7943/20-Ts; Ruling of the Supreme Court (Panel of Judges of the Civil Cassation Court) of 24.01.2022 in Case No. 757/36628/16-Ts]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/102747897 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].